

សំណួរ - ចម្លើយ

អាស៊ាន

សំណួរ ចម្លើយ ទាក់ទងនឹងអាស៊ាន

១. តើអាស៊ានជាអ្វី? ត្រូវបានបង្កើតនៅពេលណា? កន្លែងណា? មានប៉ុន្មានប្រទេសដែលចូលរួម?

អាស៊ាន (ASEAN) មកពីពាក្យថា The Association of Southeast Asian Nations ដែលមានន័យថាសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ អាស៊ានត្រូវបានបង្កើតដំបូងនៅថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៦៧ នាទីក្រុងបាងកក ប្រទេសថៃ។ ប្រទេសដែលបានចូលរួមមាន៥ប្រទេសគឺ ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ម៉ាឡេស៊ី ហ្វីលីពីន សិង្ហបុរី និងប្រទេសថៃ។

២. តើអាស៊ានមានផ្ទៃដីប៉ុន្មាន? មានប្រជាជនចំនួនប៉ុន្មាន?

អាស៊ានគ្របដណ្តប់លើផ្ទៃដី៤.៤លានគីឡូម៉ែត្រការ៉េ ស្មើនឹង៣%នៃផ្ទៃដីផែនដីសរុប។ អាស៊ានគ្របដណ្តប់ទៅលើដែនទឹកធំជាងដែនគោកចំនួន៣ដង។ ប្រទេសជាសមាជិកទាំងអស់មានប្រជាជនសរុបប្រមាណ៦២៥លាននាក់ ស្មើនឹង៨%នៃប្រជាជនពិភពលោក។

៣. តើប្រទេសណាដែលបានធ្វើជាប្រធានអាស៊ានដំបូងគេ?

ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ីគឺបានធ្វើជាប្រធានអាស៊ានមុនដំបូងគេ នៅថ្ងៃទី២៣/២៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៦៧ ដែលមានមូលដ្ឋាននៅកោះបាលី និងដឹកនាំដោយលោក Seoharto។

៤. តើការបង្កើតអាស៊ានមានគោលបំណងអ្វីខ្លះ?

គោលបំណងនៃការបង្កើតអាស៊ានគឺ៖

- ធ្វើឲ្យទីផ្សារ និងមូលដ្ឋានផលិតផលតែមួយ
- ធ្វើឲ្យតំបន់សេដ្ឋកិច្ចមានការប្រកួតប្រជែងខ្ពស់
- ធ្វើឲ្យតំបន់នៃការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយសមធម៌
- បង្កើតកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច នយោបាយ សង្គម និងវប្បធម៌
- អទិភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍសង្គម និងវប្បធម៌ក្នុងបណ្តាប្រទេសនៃតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍
- ព្យាយាមការពារផលប្រយោជន៍គ្នាទៅវិញទៅមក និងបង្កើតសាមគ្គីភាពក្នុងតំបន់ក៏ដូចជាលើកកម្ពស់សន្តិភាព និងស្ថេរភាពក្នុងតំបន់
- លើកទឹកចិត្តដល់សន្តិភាព និងស្ថេរភាពនយោបាយបង្កើតឡើងដោយគោលការណ៍នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ។
- ជំរុញកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក៏មានប្រសិទ្ធភាពបន្ថែមទៀតនៅក្នុងបរិស្ថានឧស្សាហកម្ម និងកសិកម្ម ពង្រីកពាណិជ្ជកម្ម បង្កើនការដឹកជញ្ជូន និងការអភិវឌ្ឍទំនាក់ទំនងក៏ដូចជាស្តង់ដារដែលរស់នៅក្នុងប្រទេសជាសមាជិក។
- រក្សាតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ជាតំបន់គ្មានអាវុធនុយក្លេអ៊ែរ និងគ្មានអាវុធប្រល័យលោកផ្សេងៗទៀត
- ធានាថាប្រជាជន និងរដ្ឋសមាជិកអាស៊ានរស់នៅប្រកបដោយសន្តិភាពជាមួយពិភពលោកទាំងមូលក្នុងការបរិយាយយុត្តិធម៌ ប្រជាធិបតេយ្យ និងភាពសុខដុមរមនា។
- បង្កើតទីផ្សាររួមមួយ និងមូលដ្ឋានផលិតកម្មរួមដែលមានស្ថិរភាពវិសាលភាព មានការប្រកួតប្រជែងខ្ពស់ និងសមហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចជាមួយនឹងការសម្របសម្រួលដ៏មានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មនិងការវិនិយោគសម្រួលចលនាពាណិជ្ជករ អ្នកមានវិជ្ជាជីវៈ អ្នកមានទេពកោសល្យ និងពលករ និងលំហូរដោយម្ចាស់ការនៃទុន

- កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងបង្រួបបង្រួមគម្លាតនៃអភិវឌ្ឍនៅក្នុងតំបន់អាស៊ានតាមរយៈការជួយគ្នាទៅវិញទៅមក និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ។
- ពង្រឹងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ លើកកម្ពស់អភិបាលកិច្ចល្អ និងនីតិវដ្តការពារ និងលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋានដោយយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសិទ្ធិ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់សមាជិកអាស៊ាន
- ឆ្លើយតបយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពទៅតាមគោលការណ៍នៃសន្តិភាពពេញលេញចំពោះការគំរាមកំហែងគ្រប់រូបភាព ឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែន និងបញ្ហាប្រឈមនានា។
- លើកស្ទួយការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាពដើម្បីធានាការពារបរិស្ថានតំបន់ និងនិរន្តរភាពនៃធនធានធម្មជាតិ និងការអភិរក្សមរតកវប្បធម៌ និងគុណភាពនៃជីវភាពរស់នៅខ្ពស់របស់ប្រជាជន
- អភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សតាមរយៈកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជិតស្និទ្ធក្នុងការអប់រំ និងការសិក្សាក្នុងមួយជីវិត និងលើផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីផ្តល់ជូនប្រជាជនអាស៊ាន និងការពង្រឹងសហគមន៍អាស៊ាន
- ពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងការកសាងបរិស្ថានប្រកបដោយសុវត្ថភាព សន្តិភាព និងភាពគ្មានគ្រឿងញៀនសម្រាប់ប្រជាជនអាស៊ាន
- ជំរុញការយកចិត្តទុកដាក់ដល់ប្រជាជនអាស៊ានក្នុងនោះគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់នៃសង្គមត្រូវបានលើកទឹកចិត្តឲ្យចូលរួម និងទទួលយកផលប្រយោជន៍ពីដំណើរកាសមាណកម្ម និងការកសាងសហគមន៍អាស៊ាន
- ជំរុញអត្ថសញ្ញាណអាស៊ានតាមរយៈការជំរុញឲ្យចម្រើនឡើងនូវការយល់ដឹងអំពីវប្បធម៌ និងមរតកចម្រុះក្នុងតំបន់
- ថែរក្សាតួនាទីស្នូលក៏សកម្មរបស់អាស៊ានជាកម្លាំងចលករដ៏សំខាន់ក្នុងទំនាក់ទំនង និងសហប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួនជាមួយដៃគូក្រៅតំបន់ ក្នុងស្ថាបត្យកម្មតំបន់ប្រកបដោយភាពបើកចំហមានតម្លាភាព និងការ

បញ្ចូលគ្នា

៥. តើសមាគមអាស៊ានមានគោលការណ៍ដូចម្តេចខ្លះ?

អាស៊ានមានគោលការណ៍ដូចជា៖

- គោរពឯករាជ្យភាព អធិបតេយ្យភាព សមភាព បូរណភាពទឹកដី និងសញ្ញាណជាតិនៃរដ្ឋសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់
- ចូលរួមការប្តេជ្ញា និងការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាក្នុងការលើកកម្ពស់សន្តិភាព និងវិបុលសុខក្នុងតំបន់
- បដិសេធនូវអំពើឈ្លានពាន និងការគំរាមកំហែង ឬសកម្មភាពទាំងឡាយណាមួយក្នុងលក្ខណៈដែលមិនសមស្របតាមច្បាប់អន្តរជាតិ
- ប្រកាន់យកដំណោះស្រាយជម្លោះដោយសន្តិវិធី
- មិនជ្រៀតជ្រែងកិច្ចការផ្ទៃក្នុងនៃរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន
- គោរពសិទ្ធិរបស់រដ្ឋសមាជិកនីមួយៗក្នុងការដឹងនាំអត្ថិភាពជាតិរបស់ខ្លួនដោយពុំមានការជ្រៀតជ្រែកពីខាងក្រៅ ការធ្វើវិទ្យុឡូនា និងការបង្ខិតបង្ខំ
- លើកកម្ពស់ការពិគ្រោះយោបល់លើបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរទាំងឡាយដែលមានឥទ្ធិពលប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍អាស៊ាន
- ប្រកាន់នូវនីតិវិធី អភិបាលកិច្ចល្អ គោលការណ៍ប្រជាធិបតេយ្យ និងរដ្ឋាភិបាលអាស្រ័យដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ
- គោរពសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន លើកស្ទួយ និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងលើកកម្ពស់យុត្តិធម៌សង្គម
- លើកកម្ពស់ធម្មនុញ្ញអង្គការសហប្រជាជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិរួមទាំងច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិនានាដែលរដ្ឋសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់យល់ព្រម
- មិនចូលរួមក្នុងគោលនយោបាយ ឬសកម្មភាពណាមួយដែលរួមមានការដាក់ឲ្យប្រើប្រាស់នូវទឹកដីអាស៊ាន ឬឲ្យតួអង្គដទៃដែលពុំមែនជាដៃគូគំរាម

កំហែងដល់អធិបតេយ្យភាព បូរណភាពទឹកដី ឬស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ច និង
នយោបាយរបស់រដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន

- គោរពវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា ភាសា និងសាសនារបស់ប្រជាជនអាស៊ាន
ដោយសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើតម្លៃរួមក្នុងស្មារតីភាពឯកភាពក្នុងពហុភាព
- ភាពជាស្នូលរបស់អាស៊ានក្នុងទំនាក់ទំនងនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គម
និងវប្បធម៌ក្រៅតំបន់ដោយរក្សាការចូលរួមដ៏សកម្ម ការសម្លឹងមើលឆ្ពោះ
ទៅខាងក្រៅ ភាពរួមបញ្ចូល និងភាពមិនរើសអើង
- ប្រកាន់ភ្ជាប់នូវវិធានពាណិជ្ជកម្មពហុភាគី និងរបបផ្នែកលើមូលដ្ឋាន
ច្បាប់របស់អាស៊ានដើម្បីអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវកិច្ចខិតខំប្រឹង
ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងកាត់បន្ថយជាវិជ្ជមានឆ្ពោះទៅលុបបំបាត់របាំងទាំង
ស្រយងសម្រាប់សមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និងសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ

៦. តើអាស៊ានមានបាវចនាដូចម្តេច?

បាវចនាអាស៊ានគឺ ចក្ខុវិស័យមួយ អត្តសញ្ញាណមួយ សហគមន៍មួយ

៧. ចូរបង្ហាញពីអត្ថន័យនៃនិមិត្តសញ្ញាអាស៊ាន និងទង់អាស៊ាន។

និមិត្តសញ្ញាអាស៊ាន និងទង់អាស៊ានតំណាងឲ្យសមាគមអាស៊ានមួយដែល
មានស្ថេរភាព សន្តិភាពរួមគ្នា និងប្រកបដោយថាមពល

៨. ពណ៌របស់និមិត្តសញ្ញា និងទង់អាស៊ានមានអត្ថន័យដូចម្តេច?

អត្ថន័យរបស់ទង់អាស៊ាន៖

- ពណ៌ខៀវ តំណាងឲ្យសន្តិភាព និងស្ថិរភាព
- ពណ៌ក្រហម តំណាងឲ្យសេចក្តីក្លាហាន និងភាពស្វាហាប់ ថាមពល
- ពណ៌ស តំណាងឲ្យភាពបរិសុទ្ធ ស្អាតស្អំ

- ដើមស្រូវទាំងដប់ តំណាងឲ្យសុបិនរបស់បិតាបង្កើតអាស៊ានដែលមានបំណងប្រមូលផ្តុំប្រទេសទាំង១០នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ឲ្យក្លាយជាសហគមន៍មួយប្រកបដោយមិត្តភាព និងសាមគ្គីភាព
- រង្វង់៧៩ជុំវិញ តំណាងឲ្យភាពឯកភាពគ្នារបស់អាស៊ាន

៩. តើការបង្កើតអាស៊ានមានបុព្វហេតុចម្បងអ្វីខ្លះ?

បុព្វហេតុនៃការបង្កើតអាស៊ានមាន២គឺ៖

ក. បុព្វហេតុសេដ្ឋកិច្ច

- ដំណើរអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចកំពុងតែធ្វើដំណើរយ៉ាងលឿនឆ្ពោះទៅរកមជ្ឈឹមបូព៌ា
- ប្រទេស(អ៊ីរ៉ុប) គេមានសមាគមសេដ្ឋកិច្ច(អ៊ីរ៉ុប) ដែលជាផ្នែកដ៏សំខាន់តាំងពីឆ្នាំ១៩៥១មកម្ល៉េះ
- ប្រមូលផ្តុំទីផ្សារអាស៊ីអាគ្នេយ៍ដើម្បីការអភិវឌ្ឍន៍ និងការប្រកួតប្រជែងលើទីផ្សារអន្តរជាតិផងដែរ

ខ. បុព្វហេតុនយោបាយ

- មានប្រឈមមុខដាក់គ្នារវាងប្លុកសេរី និងប្លុកសង្គមនិយម
- មនោគមវិជ្ជាកម្មយនីសរាលដាលយ៉ាងខ្លាំងជាពិសេសនៅអាស៊ី
- រួបរួមគ្នាជាសមាគមដើម្បីការពារខ្លួនឯងផង និងដើម្បីទប់ស្កាត់ការរាលដាលនៃលទ្ធិកម្មយនីសនៅក្នុងតំបន់ផង

១០. តើភាសាអ្វីដែលប្រើក្នុងអាស៊ាន?

ភាសាអង់គ្លេសជាភាសាដែលយកមកប្រើប្រាស់ផ្លូវការក្នុងអាស៊ាន

១១. អាស៊ាននឹងខិតចូលព្រឹត្តិការណ៍ថ្មីមួយគឺការអនុវត្តសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន (AEC) នៅចុងឆ្នាំ២០១៥។ តើអ្វីដែលជាសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន?

ហើយការអនុវត្តសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ
ដល់បណ្តាប្រទេសនៅក្នុងអាស៊ាន?

សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានគឺជាព្រឹត្តិការណ៍មួយដែលមានគោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីសហគមន៍នយោបាយសន្តិសុខអាស៊ាន និងសហគមន៍សង្គមវប្បធម៌អាស៊ាន។

ការអនុវត្តសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាននៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥បានផ្តល់នូវប្រយោជន៍ដល់បណ្តាប្រទេសនៅអាស៊ានគឺ៖

- សេរីភាពជាមូលដ្ឋានតម្រូវឲ្យសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានបានក្លាយជាចំណុចមួយនៃការផ្តោតអារម្មណ៍កើនឡើងសម្រាប់អាជីវកម្មអន្តរជាតិ
- កំណត់គ្រឹះនៃទីផ្សារ និងមូលដ្ឋានផលិតកម្មតែមួយដែលអនុញ្ញាតឲ្យចលនាដោយសេរីនៃទំនិញ សេវាកម្ម ការវិនិយោគ ធនធាន និងកម្លាំងពលកម្មប្រកបដោយជំនាញ
- បណ្តាប្រទេសទាំង១០របស់អាស៊ានដែលមានចំណងរួមគ្នាសម្រេចបានការអភិវឌ្ឍនៃគោលនយោបាយការប្រកួតប្រជែងមួយការពារកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ការសម្របសម្រួលនៃ e-commerce និងសេចក្តីណែនាំនៃប្រព័ន្ធការពារវិនិយោគ និងការដោះស្រាយជម្លោះនានាដែលកើតមានឡើង
- ព្យាយាមលើកកម្ពស់ពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគយ៉ាងខ្លាំងផ្ទៃក្នុងអាស៊ានជាប្លុកសេដ្ឋកិច្ចមួយ
- កាត់បន្ថយពន្ធនេះ ពន្ធលើការសម្របសម្រួលអាស៊ានត្រូវបានកំណត់ទៅនឹងការលុបបំបាត់តែម្តង និងការបញ្ចប់នៃបណ្តាញសន្ធិសញ្ញាទ្វេដងនៅក្នុងចំណោមប្រទេសអាស៊ានទាំងអស់
- ការប្រកួតប្រជែងនេះទុកឲ្យពន្ធកើនឡើងរវាងបណ្តាប្រទេសអាស៊ានក្នុងគោលបំណងដើម្បីទាក់ទាញវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ការលើកកម្ពស់សមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ និងពិភពលោកបន្ថែមទៀតនៃអាជីវកម្ម

- នៅក្នុងបរិស្ថានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សនេះបានអាជីវកម្មពិភពលោកតម្រូវការត្រួតពិនិត្យការអភិវឌ្ឍអាស៊ានយ៉ាងល្អិតល្អន់ និងការពិចារណាលើឱកាសវិនិយោគរបស់ពួកគេ និងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មរបស់ពួកគេ។

១២. តើអង្គភាពចំណុះអាស៊ានមានអ្វីខ្លះ?

អង្គភាពចំណុះអាស៊ានមានដូចជា៖

- សភា
- អង្គការជំនួញ
- ក្រុមជំនាញទីប្រឹក្សា និងស្ថាប័នបណ្ឌិតសភា
- អង្គការសង្គមស៊ីវិល
- ផ្នែកពាក់ព័ន្ធអាស៊ាន

១៣. តើទស្សនៈវិស័យអាស៊ានឆ្នាំ២០២០ធ្វើឡើងនៅទីណា? ពេលណា? ហើយមានទស្សនៈវិស័យសម្រាប់ឆ្នាំ២០២០ដូចម្តេចខ្លះ?

ទស្សនៈវិស័យរបស់អាស៊ានសម្រាប់ឆ្នាំ២០២០គឺធ្វើឡើងនៅទីក្រុងកូឡាឡាំពួរ និងថ្ងៃទី១៥ ធ្នូ ១៩៩៧។ ហើយទស្សនៈវិស័យរបស់អាស៊ានសម្រាប់ឆ្នាំ២០២០មានដូចខាងក្រោម៖

- ការឯកភាពគ្នានៃប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍
- ភាពជាដៃគូក្នុងកិច្ចការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយថាមពល
- សហគមន៍មួយដែលជាសង្គមចេះយកអាសាគ្នា
- អាស៊ានដែលសម្លឹងមើលទៅខាងក្រៅ

១៤. តើក្រុមប្រឹក្សាសម្របសម្រួលអាស៊ានមានភារកិច្ចអ្វីខ្លះ?

ក្រុមប្រឹក្សាសម្របសម្រួលអាស៊ានមានភារកិច្ចដូចខាងក្រោម៖

- រៀបចំកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន
- សម្របសម្រួលការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀង និងសេចក្តីសម្រេចរបស់កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន
- សម្របសម្រួលជាមួយក្រុមប្រឹក្សាសហគមន៍អាស៊ានដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពល្អនៃគោលនយោបាយ ប្រសិទ្ធភាព និងសហប្រតិបត្តិការក្នុងចំណោមគ្នានិងគ្នា
- សម្របសម្រួលរបាយការណ៍នានារបស់ក្រុមប្រឹក្សាសហគមន៍អាស៊ានជូនកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន
- ពិនិត្យពិចារណាលើរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាស៊ាន និងអង្គភាពពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត
- ឯកភាពចំពោះការតែងតាំង និងការបញ្ចប់អណត្តិអគ្គលេខាធិការរងបន្ទាប់ពីបានទទួលអនុសាសន៍របស់អគ្គលេខាធិការ
- អនុវត្តការងារផ្សេងៗទៀតដែលកំណត់ឡើងក្នុងធម្មនុញ្ញនេះ ឬមុខនាទីផ្សេងៗទៀតដែលអាចកំណត់ឡើងដោយកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន។

១៥. តើប្រទេសកម្ពុជាចូលសមាជិកអាស៊ាននៅថ្ងៃខែឆ្នាំណា?

កម្ពុជាចូលជាសមាជិកអាស៊ាន ថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៩។

1. តើលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យមានគោលការណ៍ខ្លះអ្វីខ្លះ?

លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យមានគោលការណ៍ខ្លះដូចជា៖

- ពលរដ្ឋទាំងអស់មានសិទ្ធិស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ និងការអប់រំ
- ពលរដ្ឋគ្រប់រូបមានសេរីភាពក្នុងការនិយាយស្តី បង្កើតសមាគមន៍ និងក្នុងជំនឿសាសនា
- ពលរដ្ឋមានសិទ្ធិចូលរួមប្រជុំធ្វើបាតុកម្ម ឬញញឹកដោយសន្តិវិធី
- ពលរដ្ឋមានសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិយោបល់ខ្លួន សេរីភាពខាងសារព័ត៌មាន និងសេរីភាពខាងការបោះឆ្នោតឡាយ
- ការគ្រប់គ្រងត្រូវផ្អែកតាមច្បាប់ ដែលយកទៅអនុវត្តលើប្រជាពលរដ្ឋ រដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នរដ្ឋ
- សភានិង រដ្ឋាភិបាលត្រូវកើតឡើងដោយការបោះឆ្នោត ទៀងទាត់តាមកាលកំណត់
- ការបោះឆ្នោតម្តងៗត្រូវមានពហុភាគីណៈបក្សនយោបាយចូលរួម ហើយបោះឆ្នោតដោយសេរីត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌
- ពលរដ្ឋមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត និងឈរឈ្មោះជាតំណាងរាស្ត្រ
- អំណាចតុលាការត្រូវតែឯករាជ្យ ពោលគឺជម្រះក្តីឬកាត់ក្តីដោយយុត្តិធម៌
- ដូច្នេះ កត្តាទាំងអស់ខាងលើនេះដែលធ្វើឲ្យលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យរីកចម្រើនស្ទើរពាសពេញពិភពលោក

2. ដូចម្តេចដែលហៅថាលិខិតរដ្ឋបាល ? ចែកចេញជាប៉ុន្មានប្រភេទ ?

លិខិតរដ្ឋបាល គឺជាសំបុត្រស្នាម ឬជាអត្ថបទដែលត្រូវបានធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដើម្បីទំនាក់ទំនងកិច្ចការ ប្រចាំថ្ងៃរបស់រដ្ឋបាល។ នៅក្នុងការអនុវត្តន៍ យើងអាចធ្វើចំណាត់ថ្នាក់នៃលិខិតរដ្ឋបាលជា ពីរប្រភេទ គឺ លិខិតរដ្ឋបាលសាមញ្ញ និងលិខិតរដ្ឋបាលមានលក្ខណៈជាច្បាប់។

3. តើវប្បធម៌ចែកចេញជាប៉ុន្មានប្រភេទ ?

វប្បធម៌ចែកចេញជាពីរប្រភេទគឺ៖

- វប្បធម៌រូបិយ៖ សំដៅលើការបន្សល់ទុកស្នាដៃការកសាងផ្សេងៗ។ ឧទាហរណ៍៖ សំណង់ប្រាសាទអង្គរវត្ត
- វប្បធម៌អរូបិយ៖ សំដៅឆ្លងកាត់និង បទដ្ឋានក្នុងការរស់នៅក្នុងសង្គម។ ឧទាហរណ៍៖ សុភាសិត វប្បធម៌ ប្រពៃណី

4. តើកំណើនប្រជាជនបានផ្តល់ការលំបាកដល់សង្គមជាតិអ្វីខ្លះ?

កំណើនប្រជាជនបានផ្តល់ការលំបាកដល់សង្គមជាតិរួមមាន៖

- ខ្វះទឹកស្អាតសម្រាប់ប្រើប្រាស់
- ខ្វះថាមពលប្រើប្រាស់
- ធ្វើឲ្យមានបញ្ហាបរិស្ថានធ្ងន់ធ្ងរ
- ការកើនឡើងលើពិភពផែនដី
- បាត់បង់ធនធានធម្មជាតិ
- ការកើនឡើងនូវភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន
- កើនឡើងនូវអំពើអបាយមុខផ្សេងៗដូចជាលួចប្លន់ចាប់ជំរិតគ្រឿងញៀន...
- សេរីភាពបុគ្គលិកយុវជនការរីកបង្កើនខាងច្បាប់កើនឡើង។

5. **តាមប្រពៃណីខ្មែរ ការសំពះមានប៉ុន្មានបែប ?**

តាមប្រពៃណីខ្មែរ ការសំពះមានប្រាំបែប៖

- សំពះត្រឹមដើមទ្រូង៖ ចំពោះអ្នកមានវ័យ និងឋានៈទាបជាង
- សំពះត្រឹមបបូរមាត់៖ ចំពោះអ្នកមានវ័យ និងឋានៈខ្ពង់ជាង
- សំពះត្រឹមចុងព្រមុះ៖ ចំពោះឪពុកម្តាយ ជីដូនជីតា គ្រូបាណ្ឌយ
- សំពះត្រឹមប្រជុំចិញ្ចឹម៖ ចំពោះស្តេច
- សំពះត្រឹមថ្ងាស៖ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃ

6. **តើប្បធម៌សន្តិភាពជាអ្វី ?**

វប្បធម៌សន្តិភាព គឺជាតម្លៃគុណធម៌ ធរិយធម៌ និងគ្រប់រូបភាពនៃឥរិយាបថ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីការគោរពជីវិតចំពោះមនុស្ស ជាតិ និងភាពថ្លៃថ្នូររបស់គេ។ ការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និងការបដិសេធចោលនូវរាល់រូបភាពនៃអំពើហិង្សា ព្រមទាំងការ គោរពនូវតោលការណ៍សេរីភាព យុត្តិធម៌ សាមគ្គីភាព មានអន្តរាស្រ័យរវាងក្រុមមនុស្ស និងមនុស្ស។

7. **តើប្បធម៌សន្តិភាពមានអត្ថប្រយោជន៍អ្វីខ្លះចំពោះសង្គមខ្មែរ ?**

វប្បធម៌សន្តិភាព មានអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើនចំពោះសង្គមខ្មែរ

- វប្បធម៌សន្តិភាពជាការ ទ្រទ្រង់នូវការសាបព្រោះបណ្តុះបណ្តាលភាពស្ងប់ចិត្ត បង្កើតធរិយធម៌ ចេះគោរពសិទ្ធិមនុស្ស ស្របតាមប្រជាធិបតេយ្យ និងលទ្ធិពុទ្ធសាសនា
- អប់រំមនុស្សឲ្យគោរពជីវិតសព្វយ៉ាង លើកកម្ពស់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងលុបបំបាត់ការរើសអើង ដោយមិនប្រកាន់អ្វីទាំងអស់
- អប់រំមនុស្សឲ្យប្រកាន់មាត់អហិង្សា មាននិន្នាសន្តោស លះបង់អស្មិមាន៖ មានព្រហ្មវិហារធម៌ ក្នុងខ្លួន
- អប់រំមនុស្សឲ្យចេះគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ចេះគោរពច្បាប់ ធ្វើឲ្យសង្គមមានសណ្តាប់ធ្នាប់ល្អ
- អប់រំមនុស្សឲ្យចេះអភិវឌ្ឍប្រកបទៅដោយនិរន្តរភាព ទាំងសង្គម៖ ចំនេះដឹង បញ្ញាស្មារតី ដើម្បីវឌ្ឍនភាពនៃជីវិត និង សុភមង្គល

8. **តើសមាហរណកម្មអាស៊ាន ប្រព្រឹត្តិទៅនៅថ្ងៃទី១២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ ?**

សមាហរណកម្មអាស៊ាន ប្រព្រឹត្តិទៅនៅថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥។

9. **តើប្រទេសកម្ពុជា ចូលជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ ?**

ប្រទេសកម្ពុជា ចូលជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅថ្ងៃទី១៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៥៤។

10. **ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៣ មក តើកម្ពុជា មានការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាសង្កាត់ចំនួនប៉ុន្មាន ?**

ចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៩៣ មក ប្រទេសកម្ពុជា មានការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាសង្កាត់ចំនួន ០៤ លើក នៅឆ្នាំ ២០០២ ២០០៧ ២០១២ ២០១៧។

11. **តើកម្មវិធីកំណែទម្រង់សំខាន់ៗ របស់រដ្ឋាភិបាលមានអ្វីខ្លះ ?**

កម្មវិធីកំណែទម្រង់សំខាន់ៗ របស់រដ្ឋាភិបាលមាន៖

- កំណែទម្រង់វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ
- កំណែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ
- កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ

12. ប្រទេសជាតិអភិវឌ្ឍន៍ទៅបានលឿនដោយធនធានមនុស្ស។ ចូរស្រាយចម្លើយ ?

ធនធានមនុស្ស ជាមនុស្សពេញដោយចំណេះដឹង និងការបណ្តុះបណ្តាល ជាប្រភពថាមពលសំរាប់កសាងជាតិ
ការអភិវឌ្ឍ ការធ្វើឲ្យប្រែប្រួលឆ្ពោះទៅរកភាពរីកចម្រើន ដូចនេះប្រទេសមួយរីកចម្រើនទៅបាន អាស្រ័យមានដោយ
ការអប់រំ ព្រោះការអប់រំ ជាការកសាងធនធានមនុស្ស ដែលទាមទារគំនិតអប់រំចូនយ៉ាងពី :

- ការបណ្តុះបណ្តាលបញ្ញាស្មារតី ទាក់ទងការព្រឹះវិះពិចារណា ក្លឹងផ្ទៃរកហេតុផល គូបផ្សំ សីលធម៌ សង្គម ដែលមាន
ទំនាក់ទំនងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងខួរក្បាល មានចំណេះដឹងទូលំទូលាយ បច្ចេកទេសវិទ្យាសាស្ត្រទំនើប មានចំណេះធ្វើ
បទពិសោធន៍សិក្សាស្រាវជ្រាវ គោរពសិទ្ធិមនុស្សប្រជាធិបតេយ្យ មនសិការ សាមគ្គីល្អ ឥតយុត្តិធម៌រហ័សរហួន
- ការបណ្តុះបណ្តាលផ្លូវចិត្ត-គំនិត ឆន្ទៈមោះមុត អង់អាច ក្លាហាន ចូលរួមអភិវឌ្ឍជាតិ ទប់ទល់សកម្មភាពអសកម្ម
មានស្មារតីសាមគ្គីជាតិ អហិង្សាចេះយោគយល់ ស្រលាញ់ ការពារអត្តសញ្ញាណជាតិ
- ការបណ្តុះបណ្តាលទេពកោសល្យ និងស្មារតី ចេះធ្វើសកម្មភាពមានប្រយោជន៍ក្នុងការកសាងប្រវត្តិសាស្ត្រ សង្គមជាតិ
ដោយមិនប្រកាន់ វណ្ណៈ ឋានៈ ពណ៌សម្បុរ នយោបាយ ជំនឿសាសនា...
- ការបណ្តុះបណ្តាលកាយសម្បទា សុខភាព អនាម័យ ចេះថែទាំសុខភាពល្អ មាំមួន ក្លាំងខ្លាំងក្លា ប្រាថ្នាល្បាស់វៃ
ដោយប្រកាន់ទស្សនៈ ជីកស្អាត ហូបស្អាត រស់នៅស្អាត ដើម្បីចូលរួមវិភាគទានអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ

13. តើការសិក្សាវប្បធម៌-អរិយធម៌មានសារៈសំខាន់ដូចម្តេចខ្លះចំពោះប្រជាជនខ្មែរ ?

ការសិក្សាវប្បធម៌-អរិយធម៌មានសារៈសំខាន់ណាស់ដូចជា :

- យល់ច្បាស់ពីមូលដ្ឋានគ្រឹះសង្គមជាតិ ព្រលឹងជាតិ ព្រមជាមួយប្រភពវប្បធម៌ ដោយប្រៀបធៀប និងឆ្លែប្រឌិតជាមួយ
បរទេសដោយសមស្របតាមចំណូលចិត្ត និងលក្ខណៈជាតិ
- យល់ច្បាស់ពីអ្វីដែលខ្លួនមាន ដែលល្អឥតទទួលស្គាល់ និងបណ្តុះបណ្តាលមនោសញ្ចេតនា មនសិការ ថែរក្សាការពារ
សម្បត្តិជាតិ
- ចេះរកវិធានការ ឬមធ្យោបាយទប់ស្កាត់ និងវាយបកវប្បធម៌បរទេស យ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព

14. ដូចម្តេចដែលហៅថាសន្និប្រជាធិបតេយ្យ ? ចូរបង្ហាញពីសារៈសំខាន់នៃការអនុវត្តន៍របស់វា ?

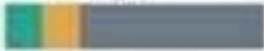
សន្និប្រជាធិបតេយ្យ ជាសន្និវិធីដែលផ្តល់អំណាចដល់ប្រជាជនជាតិ ក្នុងការសម្រេចដោយសេរីសន្តិសុខជាតិ ឲ្យស្របតាម
តម្រូវការ ឆន្ទៈ និងបំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាជន។

សន្និប្រជាធិបតេយ្យ មានសារៈសំខាន់ជាងមុនដូចជា :

- ផ្តល់សិទ្ធិសេរីភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការជ្រើសរើសតំណាងរបស់ខ្លួន មានសិទ្ធិបង្កើតសមាគម ក្រុមហ៊ុន មូលនិធិ ឬអង្គការ
សង្គមផ្សេងៗ
- ដើម្បីបម្រើដល់ប្រជាជន ទប់ទល់អំពើពុករលួយ ជំរុញអភិបាលកិច្ចល្អ និងការពារសេរីភាព
- ផ្តល់សេរីភាពពេញលេញក្នុងការបញ្ចេញមតិយោបល់ តាមរយៈការសរសេរ ការនិយាយ ការផ្សព្វផ្សាយ ការផ្លាស់ប្តូរ
អំណាចដោយសន្តិវិធី
- ធានាសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការហូបចុកមានអនាម័យ ការសិក្សាការថែរក្សាសុខភាព ស្ថិតក្នុងក្របខណ្ឌនៃច្បាប់

គោលការណ៍ល្អៗក្នុងការអនុវត្តសន្និប្រជាធិបតេយ្យមាន :

- មានសមភាព មិនរើសអើងប្រកាន់វណ្ណៈ ពណ៌សម្បុរ និងការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ ដោយបំពេញភារកិច្ច តាមតួនាទី ឋានៈ
យុត្តិធម៌
- ផ្តល់សិទ្ធិសេរីភាពគ្រប់បែបយ៉ាង (ការនិយាយស្តី បញ្ចេញមតិវែកញែក ទាមទារឲ្យរដ្ឋាភិបាលធ្វើតាមឆន្ទៈរាស្ត្រ

- មានភាគរកាតយោគយល់ អនុស្សវ័យមិនរំលោភបំពានអ្នកដទៃ
- មានសិទ្ធិចូលរួមប្រជុំ ការអប់រំ ជំនឿសាសនា ការបង្កើតសមាគម និងផ្តល់សិទ្ធិលើវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និងម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ
- មានការបោះឆ្នោត គោរពលទ្ធផលឆ្នោតដោយសេរីត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌
- មាននីតិវិធីគ្រប់គ្រងច្បាប់ មានតុលាការ ជំហរអន្តរាគ្គីត
- មានពហុបក្សជាច្រើន ដើម្បីរក្សាតុល្យភាពក្នុងការគ្រប់គ្រង
- មន្ត្រីរាជការគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ត្រូវអនុវត្តការកិច្ចតាមតួនាទីរៀងៗខ្លួន

15. ដូចម្តេចដែលហៅថាសិទ្ធិ? សេរីភាព? ចូរមេត្តាឆ្លើយតាមអនុវត្តនៅក្នុងសង្គម និងព្រំដែនរបស់វា?

សិទ្ធិ ជាអ្វីៗដែលជាតម្រូវការដ៏សំខាន់ក្នុងការរស់នៅក្នុងសង្គម ដែលប្រកបដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និង សុភមង្គល

- សេរីភាព ជាភាពដែលត្រូវធ្វើអ្វីៗបានតាមចិត្តតាំងពីកំណើត ដោយគ្មានព្រំដែនកំណត់
- ក្នុងការអនុវត្តន៍ យើងត្រូវចេះប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនស្ថិតក្នុងព្រំដែនច្បាស់លាស់ ដើម្បីកុំក្លាយជាការរំលោភសិទ្ធិ
- ព្រំដែននៃសិទ្ធិ គឺច្បាប់
- ព្រំដែននៃច្បាប់ គឺសិទ្ធិ
- ការប្រើសិទ្ធិមិនគោរពច្បាប់ ខាំឲ្យមានអំពើអនាធិបតេយ្យ
- ការប្រើច្បាប់មិនគោរពសិទ្ធិ ខាំឲ្យមានអំពើផ្តាច់ការ

16. សេវាសាធារណៈជាអ្វី? ចែកចេញជាម៉ូឌុលប្រភេទ?

សេវាសាធារណៈ គឺជាសេវាកម្ម ដែលបានផ្តល់ដោយរដ្ឋាភិបាល ទៅកាន់ប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងដែនដីសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ដោយផ្ទាល់ តាមរយៈវិស័យសាធារណៈ ឬដោយការផ្តល់ជាហិរញ្ញវត្ថុដល់ផ្នែកឯកជនក្នុង ការផ្គត់ផ្គង់សេវានោះជំនួសវិញ។

17. តើអ្វីខ្លះទៅជាសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ?

យោងតាមមាត្រាទី១៤ នៃច្បាប់ភូមិបាលរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានចែងថា សម្បត្តិដែលត្រូវបានរាប់ចូលទៅក្នុងសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និង របស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈមានដូចតទៅ៖

- ទ្រព្យទាំងឡាយដែលបង្ហាញនូវការកើតឡើងពីធម្មជាតិដូចជា ព្រៃឈើ ផ្លូវទឹក បឹងធម្មជាតិ ត្រាំងទន្លេ ដែលនាវា ឬក្បូនចេញចូលបាន បណ្តោតបាន និងគ្រើយសមុទ្រ
- ទ្រព្យទាំងឡាយដែលជាកម្មវត្ថុនៃការរៀបចំពិសេសសម្រាប់ប្រយោជន៍ទូទៅដូចជា គីរីវង្ស កំពង់ផែ ផ្លូវដែក ស្ថានីយរថភ្លើង និងប្រលានយន្តហោះ
- ទ្រព្យទាំងឡាយដែលត្រូវបានដាក់ឲ្យប្រើប្រាស់ជាសាធារណៈតាមស្ថានភាពពីកំណើត ឬក្រោយពីបានរៀបចំដូចជា ផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវលំ ផ្លូវរទេះ ផ្លូវដើរ សួនច្បារ ឧទ្យានសាធារណៈ និងដីចំណី
- ទ្រព្យទាំងឡាយដែលត្រូវបានដាក់ឲ្យដំណើរការសម្រាប់សេវាសាធារណៈដូចជា សាលារៀន ឬអាគាររដ្ឋបាល មន្ទីរពេទ្យសាធារណៈទាំងឡាយ
- ទ្រព្យទាំងឡាយដែលបង្កើតជាដែនបំរុងធម្មជាតិការពារដោយច្បាប់
- បេតិកភណ្ឌបុរាណវិទ្យា វប្បធម៌ និងប្រវត្តិសាស្ត្រ
- អចលនវត្ថុជាព្រះរាជទ្រព្យ ដែលមិនមែនជាទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់ព្រះរាជវង្សាខុវង្ស អចលនវត្ថុជាព្រះរាជទ្រព្យត្រូវបានចាត់ចែងដោយព្រះមហាក្សត្រ កំពុងត្រងភព្យ

18. ដូចម្តេចដែលហៅថាអត្តសញ្ញាណជាតិ ? តើអត្តសញ្ញាណជាតិខ្មែរមានសារៈសំខាន់ដូចម្តេចខ្លះ ?

អត្តសញ្ញាណជាតិ -- អត្តជាតិ+សញ្ញាណ+

អត្ត : គ្រឿង ឬវត្ថុសម្គាល់ខ្លួន

សញ្ញាណ : សេចក្តីដឹងជាក់ ការយល់ច្បាស់

ជាតិ : កំណើតមនុស្សមានសញ្ញាណផ្សេងៗ

ដូចនេះអត្តសញ្ញាណជាតិជាក្រុមមនុស្សដែលមានកំណើតនៅ ក្នុងដែន ដីជាមួយគ្នា មានប្រវត្តិដូចគ្នា ឬមានភាសាតែមួយ ដូចគ្នា វិលលក្ខណៈវប្បធម៌(ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី សាសនា សិល្បៈ) ដូចគ្នា ចិត្តគំនិតឆន្ទៈរួមតែមួយ រូបសម្បត្តិ ចរិយា សម្បត្តិដូចគ្នាមានលក្ខណៈធម្មជាតិ សម្បត្តិវប្បធម៌ដូចគ្នា

សារៈសំខាន់នៃអត្តសញ្ញាណជាតិ ខ្មែរមាន :

- ស្គាល់ពីប្រភពលក្ខណៈ តម្លៃប្រលឹងជាតិច្បាស់លាស់ ឈានទៅស្គាល់អរិយធម៌ ធ្វើឲ្យមានមោទនភាព មនសិការ ប្រយោជន៍ជាតិ
- ស្គាល់តម្លៃអរិយធម៌ជាតិ និងអត្តចរិតរបស់ជាតិ
- ចេះថែរក្សាការពារសញ្ញាណជាតិខ្មែរ
- ចេះទប់ស្កាត់អរិយធម៌បរទេសដែលអសកម្ម
- ចេះធ្វើជាតុបត្រិយកម្មលើអរិយធម៌បរទេសដែលល្អៗ និងផ្តល់នូវប្រយោជន៍ ដោយមានលក្ខណៈស្របចំនួនចិត្តខ្មែរ

19. អ្វីជាមាតុភូមិប្រទេស ? តើយើងត្រូវបណ្តុះគំនិតស្នេហាជាតិ និងជាតិនិយមដូចម្តេច ?

មាតុភូមិប្រទេស គឺជាប្រទេសកំណើត ដែលមនុស្សទាំងឡាយធ្លាប់រស់នៅជាមួយគ្នាសាររបស់ខ្លួន ចំណែកស្នេហាជាតិ គឺស្នេហាមាតុភូមិប្រទេស ទឹកដី ភ្នំទន្លេ ព្រៃឈើ សម្បត្តិធម្មជាតិ ដែលជាវប្បធម៌ជាតិខ្លួន យើងត្រូវបណ្តុះ

គំនិតជាតិនិយមសំខាន់ៗមាន៖

- អប់រំឲ្យស្រលាញ់ទឹកដីភូមិកំណើត មានចំនួនចិត្តចង់រស់នៅស្រុកកំណើត ទាក់ទងអនុស្សាវរីយ៍ ទឹកខ្លែង លក្ខន្តិកភូមិ សាស្ត្រ
- បង្កើតមនោសញ្ចេតនាស្នេហាជាតិឯកឯង ដោយប្រាសច្រើនតាំងពីមាតុភូមិ ភាសាអក្សរសាស្ត្រ ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី សិល្បៈ និងបរិយាកាសទូទៅ
- អប់រំឲ្យស្រលាញ់សម្បត្តិវប្បធម៌ និងធម្មជាតិព្រមជាមួយសិល្បៈរៀងៗខ្លួន
- អប់រំមនសិការផ្គត់ផ្គង់ស្រលាញ់ពលកម្ម ធ្វើលើកម្មសំរាប់ជាតិ
- អប់រំឲ្យស្រលាញ់ជនជាតិ ប្រវត្តិសាស្ត្រ អរិយធម៌របស់ខ្លួន
- អប់រំឲ្យចេះឆ្លើយតបនឹងស្ថានភាពប្រទេស និងខ្លួនឯងឲ្យរីកចម្រើន

គំនិតស្នេហាជាតិសំខាន់ៗមាន

- បំពេញវិសកម្មភាពដើម្បីជាតិប្រកបដោយសមត្ថភាពខ្ពស់
- បរិក្ខារលះបង់ជីវិត និងអ្វីៗទាំងអស់ដើម្បីជាតិ
- ប្រព្រឹត្តិអំពើល្អប្រកបដោយសីលធម៌ គុណធម៌ខ្ពស់ ដោយស្រលាញ់កិត្តិយស កេរ្តិ៍ឈ្មោះ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរជាងទ្រព្យសម្បត្តិ
- បង្កើតវិចារណញ្ញាណ ដឹកនាំអត្តសញ្ញាណជាតិ ប្រលឹងជាតិ ឧត្តមភាព និងមោទនភាពជាតិ

20. តើទេសចរណ៍នៅកម្ពុជាចែកជាប្រភេទណាខ្លះ? អ្វីខ្លះ?

ទេសចរណ៍នៅកម្ពុជាចែកជាប្រភេទទាំងពីរ គឺ :

- ទេសចរណ៍វប្បធម៌ ការកំសាន្តតាមប្រាសាទ វត្តអារាម សារមន្ទីរប្រពៃណី សម្លៀកបំពាក់ ល្បែងប្រជាប្រិយ(
- ទេសចរណ៍ធម្មជាតិ ការកំសាន្តតាមតំបន់ធម្មជាតិ បរិស្ថាន ការការពារគ្រប់គ្រង)ការរស់នៅជំនឿ ប្រពៃណី ជនជាតិ ភាគតិច (
- ទេសចរណ៍អរូបី (ការកំសាន្តនៅតំបន់ទាក់ទងសាសនាការគោរពអ្នកតា ភាពអស្ចារ្យមើលមិនឃើញ)
- ទេសចរណ៍កែច្នៃ ការកំសាន្តតាមរមណីយដ្ឋានមជ្ឈមណ្ឌលកីឡាផ្សារ ឆ្នេរសមុទ្រ))
- ទេសចរណ៍ជំនួញ ការកំសាន្តតាមតំបន់ ដើម្បីស្វែងរកទីតាំងនៃការធ្វើវិយោគទុន(

21. តើតួនាទីសំខាន់ របស់អ្នកដឹកនាំ មានប៉ុន្មានយ៉ាង?

អ្នកដឹកនាំល្អ គឺជាបុគ្គលដែលពោរពេញទៅដោយបទពិសោធន៍ ចំណេះដឹង ចំណេះធ្វើ និងការច្នៃប្រឌិត ដើម្បីបំពេញតម្រូវការ តាមកាលៈទេសៈ ជាពិសេសត្រូវមានចិត្តសាស្ត្រក្នុងការដឹកនាំមនុស្ស

ដើម្បីឱ្យការដឹកនាំមានប្រសិទ្ធភាព និងសំរេចនូវអ្វីដែលស្ថាប័នចង់បាន អ្នកដឹកនាំត្រូវបំពេញតួនាទីគ្រឹះសំខាន់៤គឺ

- កំណត់ទិសដៅអនុវត្ត ជាការកំណត់គោលដៅ ឬចតុវិស័យនៃការគ្រប់គ្រង ដើម្បីធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរជាវិជ្ជមាន
- តម្រង់ទិសដៅអនុវត្ត ជាការកំណត់យុទ្ធសាស្ត្រ វិធីសាស្ត្រ ដើម្បីធ្វើអោយការអនុវត្តអាចសម្រេចបាន តាមគោលដៅ ឬចតុវិស័យដែលបានកំណត់
- ជំរុញលើកទឹកចិត្ត ការជំរុញលើកទឹកចិត្តគឺជាការគាំទ្រសកម្មភាពការងាររបស់បុគ្គលិក ដើម្បីធ្វើអោយបុគ្គលិកអាចរក្សា សកម្មភាព ចំពោះគោលដៅដែលបានកំណត់
- ដោះស្រាយទំនាស់ ជាការជម្រះនូវរាល់ការខ្វែងគំនិត និងភាពមិនចុះសំរុងគ្នា របស់បុគ្គលិកក្រោមឱវាទ ដើម្បីបង្កើត បរិយាកាសការងារមួយល្អប្រសើរ ការដោះស្រាយទំនាស់ជាភារកិច្ចសំខាន់មួយរបស់អ្នកដឹកនាំដែលអាចធ្វើឱ្យប្រសើរ ឡើងនូវការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នា ជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់ ដើម្បីអោយការងាររលូន និងមានប្រសិទ្ធភាព

22. ចូររៀបរាប់អំពីលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់អ្នកដឹកនាំមានអ្វីខ្លះ?

លក្ខណៈសម្បត្តិអ្នកដឹកនាំមាន៖

- មានទស្សនៈវិស័យគ្រប់គ្រាន់
- មានសមត្ថភាព និងចំណេះដឹង
- មានគំនិតសកម្ម
- មានវេហ្សាសាស្ត្រ
- ប្រឈម និង តតាំង
- ជាគំរូដល់អ្នកដទៃ
- ជាអ្នកជះឥទ្ធិពល
- ទទួលយកមតិកែតម្រូវស
- ពូកែស្តាប់
- ចេះធ្វើការជាគ្រូម

23. តើសីលធម៌មានសារៈសំខាន់យ៉ាងណាខ្លះចំពោះជីវភាពរស់នៅរបស់មនុស្ស?

សីលធម៌មានសារៈសំខាន់ចំពោះជីវភាពរស់នៅរបស់មនុស្សដូចជា៖

- ធ្វើឲ្យមនុស្សមានភាពថ្លៃថ្នូរ កិត្តិយស ឧត្តមភាពក្នុងការងារ ប្រព្រឹត្តល្អបានគ្រប់យ៉ាង
- ធ្វើឲ្យមនុស្សមានភាពម្ចាស់ការ មានទំនួលខុសត្រូវលើការងារ
- មានសាមគ្គីភាព មានអធ្យាស្រ័យ យោគយល់ អត់នង្វា
- ចេះជួយយកអាសាឆ្មា ជួយទុក្ខគ្នា ទៅវិញទៅមក

24. ចូរបកស្រាយពីគុណនៃ វប្បធម៌សន្ទនា ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ។

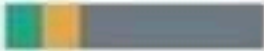
គុណនៃ វប្បធម៌សន្ទនា ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ៖

- វប្បធម៌សន្ទនាផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់ជាតិជាធំ ជាងប្រយោជន៍បុគ្គល
- បញ្ចៀសបានសង្គ្រាមពាក្យសំដី និងទំនាស់ផ្សេងៗក្នុងសង្គម
- ជាដទៃកាត់ផ្តាច់ជញ្ជោល និងពិភាក្សាដោយឈរលើគោលការណ៍ស្មើភាពគ្នា
- ជាគំរូល្អក្នុងសង្គមប្រកបដោយភាពជឿជាក់ពីសំណាក់ប្រជារាស្ត្រ
- មានទំនួលខុសត្រូវខ្ពស់លើប្រយោជន៍ជាតិ ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ
- ដោះស្រាយបញ្ហាផ្សេងៗដោយសន្តិវិធី គ្មានអំពើហិង្សា និងសង្គ្រាម
- ពុំមានការគំរាមកំហែង និងរក្សាបាននូវការគោរពគ្នាទៅវិញទៅមក ក្នុងភាពថ្លៃថ្នូរ

25. តើសិល្បៈខ្មែរ (សិល្បៈរាមច្យូត) ចែកចេញជាប៉ុន្មានប្រភេទ?

សិល្បៈខ្មែរចែកចេញជា ៧ ប្រភេទគឺ

- **សិល្បៈស្ថាបត្យកម្ម** សិល្បៈប្រភេទនេះបានដល់ការសាងសង់ផ្ទះ រមនីយដ្ឋាន អាគារ និងប្រាសាទ
- **សិល្បៈចម្លាក់** សិល្បៈប្រភេទនេះបានដល់ការស្ករ រូបស្តីត ជាងទង គឺការយកសម្ភារៈផ្សេងៗដូចជា ឈើ លោហធាតុ ដី... មកកែច្នៃជាប្រភេទផ្សេងៗដែលគេចង់បានដូចជា រូបមនុស្ស សត្វ ឬការធ្វើឱ្យចេញជាប្រភេទផ្សេងៗ
- **សិល្បៈគំនូរ** សិល្បៈប្រភេទនេះបានដល់ការគូសរូប គាត់ពណ៌ទៅលើវត្ថុផ្សេងៗដើម្បីឱ្យចេញជាប្រភេទតាមចំណង់ចំណូល ចិត្ត ហើយក៏ជាទីចាប់អារម្មណ៍ផងដែរ ។
- **សិល្បៈតន្ត្រី** សិល្បៈប្រភេទនេះបានដល់សិល្បៈដែលស្តែងចេញតាមរយៈឧបករណ៍ផ្សេងៗដែលអាចបង្កើតសូរសំឡេងពីរោះជាទី ចាប់ចិត្ត ចាប់អារម្មណ៍ ហើយធ្វើឱ្យរំភើបឬកើតទុក្ខតាមរយៈសូរសំឡេងនេះ
- **សិល្បៈច្បាប់** សិល្បៈប្រភេទនេះបានដល់ការ បញ្ចេញកាយវិការប្រកបដោយគំនិតច្នៃប្រឌិត មានលក្ខណៈទន់ភ្លន់តាមចង្វាក់ភ្លេង ដែលធ្វើឱ្យមនុស្សទូទៅចង់ទស្សនា
- **សិល្បៈអក្សរសិល្បៈ** សិល្បៈប្រភេទនេះបាន ដល់ការតែងនិពន្ធឱ្យចេញជាសាច់រឿងដើម្បីបម្រើអ្នកអាន អ្នកស្តាប់ ហើយអាចធ្វើឱ្យមនុស្សចាប់ចិត្ត ចាប់អារម្មណ៍រំភើបច្បាប់ញ័រ ឬកើតក្តីមិនសប្បាយចិត្តដោយសារសាច់រឿង
- **សិល្បៈភាពយន្ត** សិល្បៈប្រភេទនេះបានដល់ ភាពយន្ត កុន ល្ខោន ដែលស្តែងចេញតាមរយៈរូបភាពពិត ឬរូបភាពផ្តុះបញ្ចាំងដែលធ្វើឱ្យមនុស្សមានចិត្តរំភើប ច្បាប់ញ័រ សប្បាយ ឬកើតទុក្ខ។ ចំពោះខ្មែរយើង សិល្បៈប្រភេទនេះមានតាំងពីយូរយារណាស់មកហើយដែលគេស្គាល់តាមរយៈ ល្ខោនស្សែក

26. តើកិច្ចការពារបរិស្ថានជាភារកិច្ចរបស់នរណា? មូលដ្ឋាន៖

កិច្ចការពារបរិស្ថានជាភារកិច្ច៖

- បេសកកម្មក្រសួងបរិស្ថាន៖
- គ្រប់គ្រងបរិស្ថានតាមដានត្រួតពិនិត្យ និងណែនាំអនុវត្តន៍កម្មវិធីបរិស្ថានជាតិ
- ជាសេនាធិការអោយរាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការការពារធនធានធម្មជាតិ
- យុទ្ធសាស្ត្រក្រសួងបរិស្ថាន ឈរលើការប្រកាន់ដោយផ្ទាល់ និងសហការណ៍ជាមួយស្ថាប័នផ្សេងៗ ព្រមទាំងចូលរួមរបស់ប្រជាជន
- កិច្ចការពារបរិស្ថានជាភារកិច្ចរបស់យើងទាំងអស់គ្នា និងមនុស្សជាតិនៅលើពិភពលោកទាំងមូល។ និយាយរួម កិច្ចការពារបរិស្ថាន ជាភារកិច្ចរបស់មនុស្សជាតិទាំងមូលដោយឡែកនៅកម្ពុជា ជាភារកិច្ចរបស់មនុស្សគ្រប់រូប ដែលរស់នៅលើទឹកដីនៃប្រទេសនេះ។ បើនិយាយពីបរិស្ថាន គ្មានក្របខ័ណ្ឌបែងចែករវាងប្រទេសមួយ តំបន់មួយ ស្រុកមួយ ឃុំមួយ វិមូលដ្ឋានជាក់ស្តែងណាមួយឡើយ
- បរិស្ថានមិនចាំបាច់ធ្វើលិខិតឆ្លងដែនទេ ម្នាក់ៗត្រូវមានជំហរ និងទស្សនៈ កិច្ចការពារបរិស្ថានគឺជាភារកិច្ចរបស់ មនុស្សគ្រប់ជាតិសាសន៍ គ្រប់ពណ៌សម្បុរ គ្រប់ទិន្នការនយោបាយ និងគ្រប់សាសនាទាំងអស់ វាមិនមែនជា ភារកិច្ចដោយឡែកតែបុគ្គលម្នាក់ វិស្វាប័នណាមួយដោយឡែកឡើយ

27. តើផ្លាស់ប្តូរធាតុចល័ត ចែកចេញជាម៉ូឌុលប្រភេទ? ម៉ូឌុល ៖

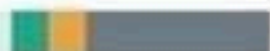
ផ្លាស់ប្តូរធាតុចល័ត ចែកចេញ ជា ១០ ប្រភេទ គឺ

- សញ្ញាគ្រោះថ្នាក់
- សញ្ញាបំបាត់
- សញ្ញាបញ្ជា
- សញ្ញាប្រាប់សិទ្ធិអាទិភាព
- សញ្ញាដាក់បន្ថែមពីក្រោម
- សញ្ញាបណ្តោះអាសន្ន
- សញ្ញាប្រាប់ដំណឹង
- សញ្ញាបង្ហាញទិសដៅ
- សញ្ញាប្រាប់ឈ្មោះតំបន់
- សញ្ញាប្រាប់ឈ្មោះផ្លូវ

28. តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ? ចម្លើយ៖

អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារផ្តល់ផលប៉ះពាល់ដូចខាងក្រោម

- ផ្លូវកាយ - របួសស្នាម ពិការ បាត់បង់ជីវិត បាត់បង់ធនធានមនុស្ស
- ផ្លូវចិត្ត - ភ័យខ្លាច បាត់ស្បែក អារម្មណ៍មិននឹងនរ អស់សង្ឃឹម ឡប់សតិ វិកលចារិត អាចធ្វើអត្តឃាត
- ផ្លូវសេដ្ឋកិច្ច - ខូចខាតទ្រព្យ សម្ភារៈ បែកខ្ចីជីវភាពគ្រួសារ បង់ខាតលើការចំណាយលើការព្យាបាលរបួស ចំណាយលើការជួសជុល ឬ ទិញរបស់ប្រើប្រាស់
- ផ្លូវភេទ - បង្កការឈឺចាប់ផ្លូវចិត្ត មានភាពភ័យខ្លាច ភាពតក់ស្លុត រស់នៅមិនស្រួល អារម្មណ៍មិនល្អ អាចធ្លាក់ទៅក្នុង ការជួញដូរផ្លូវភេទ អាចធ្វើអត្តឃាត ឬ ចង់ធំខ្ញុំសងសឹក

29. តើក្រុមធ្វើដូចម្តេចដើម្បីឱ្យទិដ្ឋភាពស្រួចរលីករវិល?

- ដោះស្រាយបញ្ហាគ្រប់គ្រងដីធ្លី
- ដោះស្រាយបញ្ហាទឹក (...ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ប្រឡាយទឹក ស្រោចស្រព)
- ការប្រើប្រាស់បច្ចេកទេសកសិកម្ម (គ្រឿងយន្តកសិកម្ម ប្រពលវប្បកម្ម)
- ការធ្វើសរីរសព្ទស្រូវ ប្រើប្រាស់ដី និងថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត
- កសាងផ្លូវធម្មនាគមន៍ជនបទ
- បង្កើតទីតាំងសម្រាប់ពីគ្រោះយោបល់ បណ្តុះបណ្តាលបញ្ជាពាក់ព័ន្ធនឹងកសិកម្ម
- ជម្រុញការផ្តល់ឥណទាន ដែលមានការប្រាក់ទាប
- ការរៀបចំទីផ្សារស្រូវ សម្រាប់បង្គុលចូលរោងចក្រស្រូវដល់កសិករលក់ផលិតផលរបស់ខ្លួន

30. តើអាស៊ានក្រុមបានបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃខែឆ្នាំណា? មានប្រទេសម៉ឺន្តានចូលរួម?

អាស៊ានបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃទី០៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៦៧ ដែលមានប្រាំប្រទេសចូលរួម (ឥណ្ឌូនេស៊ី ម៉ាឡេស៊ី សិង្ហបុរី) ហ្វីលីពីន និងថៃ)

- សមាជិកទី៦ គឺប្រទេសប្រ៊ុយណេ ចូលរួមនៅថ្ងៃទី០៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៨៤
- សមាជិកទី៧ គឺប្រទេសវៀតណាម ចូលរួមនៅថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៥
- មាជិកទី៨ និងទី៩ គឺប្រទេសឡាវ និងមីយ៉ាន់ម៉ា ចូលរួមនៅថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៧
- សមាជិកទី១០ គឺប្រទេសកម្ពុជា ចូលរួមនៅថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៩